Sporadická přeprava **na vodních cestách**

Podmínky říční přepravy nebezpečných věcí upravuje mezinárodní dohoda ADN. Zkratka ADN je používána na základě anglického pojmenování European Agreement Concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways.

Dohodu ADN nesmíme zaměňovat s dohodou ADN-R (vydává **Ústřední komise pro plavbu na Rýně**) ani popř. s dohodou ADN-D (vydává komise pro plavbu na Dunaji). Jedním z důvodů vydání dohody ADN bylo sjednocení předpisů vztahujících se k přepravě nebezpečných věcí po řekách. V letech 2000 a 2001 samotnou úmluvu podepsalo deset států včetně České republiky a do vydání tohoto čísla dohodu ADN devět států ratifikovalo. Česká republika prozatím mezi těchto devět států nepatří, avšak pokud půjde všechno podle předpokladů, dohodu ADN, resp. všechny její přílohy, objevíme ve Sbírce mezinárodních smluv v první polovině roku 2009. Stejně jako ostatní předpisy i dohoda ADN prošla a prochází neustálými změnami. Jednou za dva roky vychází nové, aktualizované znění, v současnosti se až do 30. června 2009 může používat znění ADN 2007. Od 1. ledna 2009 vejde v platnost ADN 2009, což znamená, že perioda vydání nových znění je nastavena stejně jako u ADR i RID.

Přeprava je sporadická, předpisy však existují

Jelikož v ČR je zřejmě nejvíce používána dohoda ADR, dovolil bych si udělat několik málo srovnání s tímto předpisem. Dohoda ADN je stejně jako ADR rozdělena do devíti částí. Oproti ADR obsahuje tři tabulky obsahující seznamy nebezpečných látek. V tabulce A jsou seřazeny všechny látky podle UN čísel a určuje podmínky přepravy v kusech a ve volně loženém stavu. Tabulka B je stejně jako v ADR seznamem látek v abecedním pořadí. Určitou zvláštností je tabulka C zahrnující nebezpečné látky seřazené podle UN čísel, které lze přepravovat tankovými plavidly, a jsou zde zakotveny speciální požadavky pro tento druh přepravy. Další zvláštností dohody ADN je část 4 (Ustanovení o používání obalů, cisteren a dopravních jednotek s volně loženými látkami) a část 6 (Požadavky na konstrukci obalů, cisteren a dopravních jednotek pro volně ložené látky a na jejich zkoušení), které v ADN prakticky nenajdeme, respektive najdeme zde odkazy na ostatní mezinárodní předpisy ADR, RID, IMDG-CODE nebo ICAO Technical Instructions. V části 9 najdeme stavební přepisy pro plavidla přepravující nebezpečné věci a všechna plavidla s ohledem na konstrukci musí mít schvalovací osvědčení, které v ČR vydává **Státní plavební správa**.

V ČR se nebezpečné věci po řekách přepravují pouze sporadicky, přesto bychom v našich vnitrostátních předpisech nalezli podmínky pro tento druh přepravy. Jeden z předpisů je vyhláška č. 222/1995 Sb., o vodních cestách, plavebním provozu v přístavech, společné havárii a dopravě ne-

bezpečných věcí v aktuálním znění. Podle § 35 musí mít každý, kdo bude přepravovat nebezpečné věci, povolení k dopravě. Toto povolení v ČR vydává Státní plavební správa. Povolení musí obsahovat úřední název věci, objem přepravy, její časový rozvrh, místo nakládky a určení a druh plavidla dopravujícího nebezpečné věci.

Nutnost mít povolení k přepravě nebezpečných věcí najdeme též v zákoně č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě v aktuálním znění, § 36 odstavec 2: „Po vnitrozemských vodních cestách je dovoleno přepravovat pouze nebezpečné věci stanovené prováděcím právním předpisem, a to jen na základě povolení plavebního úřadu (Státní plavební správy) a za podmínky, že v souvislosti s jejich přepravou nebude ohrožena bezpečnost osob, zvířat a věcí nebo nebude ohroženo životní prostředí. Náležitosti žádosti o povolení a další podmínky přepravy nebezpečných věcí, za nichž lze povolení udělit, stanoví prováděcí právní předpis."

Státní plavební správa může toto povolení zrušit nebo omezit z důvodu živelní události, nehody, opravy nebo rekonstrukce vodní cesty, v zájmu zajištění bezpečnosti a plynulosti plavebního provozu nebo v případě nesplnění podmínek stanovených pro dopravu nebezpečných věcí, které jsou nedílnou součásti povolení. Originál tohoto povolení musí být na plavidle a na požádání musí být předložen oprávněným orgánům. Klasifikace nebezpečných látek pro přepravu na řekách, která je uváděna v povolení, musí být prozatím prováděna na základě dohody ADR, jelikož ČR dohodu ADN doposud neratifikovala. Při stanovení podmínek pro přepravu se v podstatě vychází z dohody ADN. Je v něm např. uváděna povinnost vybavit plavidlo všemi přepravními doklady (písemné pokyny pro případ nehody, přepravní doklad, plán uložení nákladu), podmínky pro posádku na plavidle, podmínky pro proplavování plavební komorou atd.

I přeprava po řece vyžaduje bezpečnostního poradce

Rád bych zdůraznil skutečnost, že na základě § 36 zákona č. 114/1995 Sb., o vnitrozemské plavbě, je každá fyzická nebo právnická osoba vykonávající činnosti spojené s nakládkou, vykládkou nebo přepravou nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách povinna ustanovit bezpečnostního poradce pro přepravu nebezpečných věcí. **DEKRA Automobil** zajišťuje externí bezpečnostní poradenství pro zásobovací plavidlo, které je provozováno na 41 000 až 64 000 ř. km na vodní cestě Vltava. Je určeno pro zásobování ostatních plavidel pohonnými hmotami a pro přejímku lodních provozních odpadů. Podle klasifikace ADR přepravuje např. naftu motorovou, olej topný lehký nebo uhlovodíky, plynné, směs, zkapalněná (propanbutanové lahve). Přečerpávání a překlad mezi břehem a plavidlem může být prováděno pouze na jednom příslušném místě. Přečerpávání/překlad nebezpečných látek plavidlo – plavidlo může být prováděno v celém úseku, na který je povolení vydáno, samozřejmě za dodržení stanovených podmínek. To byl výčet pouze několika málo povinností, které se musí při přepravě nebezpečných věcí dodržet.

Nebezpečné věci se po našich řekách příliš nepřepravují.

Bezpečnostní poradce musí být držitelem platného osvědčení, jež je vydáno po absolvování předepsaného školení a úspěšném složení závěrečné zkoušky. O tom však bylo pojednáno v předešlém čísle časopisu NEBEZPEČNÝ NÁKLAD.

Jaké jsou možnosti školení? Existují dva typy

V tomto článku bych se rád ještě blíže věnoval školení a zkouškám členů posádek plavidel přepravujících nebezpečné věci. V současnosti se musí na plavidle nacházet alespoň jedna osoba vlastnící platné osvědčení o zvláštních znalostech ADN-R. Záměrně jsem použil zkratku ADN-R, jelikož školení následně zakončené závěrečnou zkouškou před komisí stanovenou Státní plavební správou je na základě dohody uznáváno Ústřední komisí pro plavbu na Rýně.

Školením posádek říčních plavidel je Státní plavební správou jmenována jako jediná v ČR DEKRA Automobil. O školení mají největší zájem členové posádek plavidel pracujících v Nizozemsku, Německu a Belgii. Školení má dva základní typy: přeprava kusového zboží a volně ložených látek (na plavidlech to zahrnuje také vozidla, kontejnery, cisternové kontejnery, přemístitelné cisterny, bateriová vozidla, cisternová vozidla) a přeprava látek v tankových plavidlech typu N (nejzákladnější tankové plavidlo). Kurzy může uchazeč o osvědčení o zvláštních znalostech ADN-R absolvovat samostatně nebo zkombinovat dohromady. Po těchto kurzech, které mají předepsaný rozsah, následuje závěrečná zkouška na počítačích před komisí jmenovanou Státní plavební správou. Po úspěšném složení zkoušky na tanková plavidla typu N může uchazeč absolvovat nadstavbový kurz pro přepravu nebezpečných látek v tankových plavidlech typu C (chemické látky) nebo typu G (plyny). Tyto typy kurzů musí být taktéž zakončeny závěrečnou zkouškou, a navíc musí být doložena praxe v délce trvání minimálně jednoho roku. Nutnou podmínkou pro úspěšné složení závěrečných zkoušek je dohoda ADN-R, resp. ADN, kterou může DEKRA Automobil nejen pro své uchazeče v českém jazyce poskytnout.

Samozřejmě i přeprava nebezpečných věcí po vnitrozemských vodních cestách může být velice nebezpečná, a proto k ní vždy musíme přistupovat zodpovědně a svědomitě za současného dodržení všech právních předpisů.

Jiří Kokeš,
DEKRA Automobil